

“Sinti en Roma door de eeuwen heen in Nederland”

KIJKwijzer

Naam

Startnummer

1. ‘O lungo Drom’ betekent ‘De lange weg’ in de taal van Sinti en Roma.

Waarom is die weg lang?

- A. Het is een reizend volk dat altijd onderweg is.
- B. Sinti en Roma hebben een lange weg afgelegd en zijn nog steeds ‘Op Weg’ naar acceptatie in de samenleving.
- C. Sinti en Roma wonen langs de weg.

2. In welk jaar kwamen Sinti en Roma voor het eerst naar Nederland?

- A. 1977
- B. 1420
- C. 1945

Hoe heet de taal van Sinti en Roma?

- A. Romanes
- B. Sinties

3. Sinti en Roma zijn eeuwenlang vervolgd in Europa.

Hoe zou dat komen?

- A. De mensen waren bang voor Sinti en Roma omdat ze anders waren.
- B. Ze werden niet als mensen gezien en daarom werden ze gemarteld en vervolgd.
- C. Antwoord A. en B. zijn allebei goed.

‘Zigeuners’ leden onder slavernij, vooral in Oost Europa.

Hoe zat dat in ons land in 1700?

- A. In Nederland was geen Slavernij, alleen in de koloniën ‘overzee’.
- B. Openbare anti-zigeunerwetten (‘Placaten’) en verbodsborden (‘Geselborden’), klopjachten, lijfstraffen (Brandmerken) en terechtstellingen.
- C. Ons land kent geen Slavernij, daarom kwamen ze juist hierheen.

4. Kijk naar de foto in het schilderij: de advertentie uit een krant begin 20^e eeuw.

Wat was er te zien en te horen in de voorstelling van de Hongaarse en Italiaanse reizigers?

- A. muziek, dans, ambachten en ‘barbecue’.
- B. muziek.

5. Hoe zou jij het vinden om net als Sinti en Roma vroeger, altijd onderweg te zijn met de woonwagen?

- A. Het lijkt me wel wat, lekker vrij zijn.
- B. Het lijkt me helemaal niets, omdat je nooit weet waar je ‘s avonds slaapt.
- C. Aan de ene kant trekt het me wel aan, maar je hebt ook nergens een thuis.

6. Wat kun je aan de wetten van de Nazi’s tegen de Sinti en Roma zien?

- A. Dat Sinti en Roma niet als mensen worden gezien. Ze worden buiten gesloten en gediscrimineerd.
- B. Dat Sinti en Roma gelijke rechten hebben als andere burgers.

7. Boven de poort van Kamp Amersfoort staat het woord WELKOM. Wat vind jij?

- A. Dat vind ik heel vernederend voor de gevangenen van de Nazi's.
- B. Dat is gedaan om de politieke gevangenen te pesten.
- C. Het geeft de mensen een vakantiegevoel.

Waarom kun je een concentratiekamp herkennen?

- A. Aan het prikkeldraad en de wachttorens.
- B. Aan de monumenten.

8. Op het monument (foto rechtsonder) ligt kinderspeelgoed: een pop, een boek en een autootje.

- A. De kinderen zijn het speelgoed vergeten.
- B. Het is een monument voor de Joodse kinderen en Sinti en Roma kinderen die in de Tweede Wereldoorlog zijn gedood.

9. Een razzia is een jacht op mensen. Duitse soldaten overvielen Sinti en Roma en brachten hen naar een concentratiekamp. Hoe kwam het dat Nederlandse politiemannen de Nazi's vaak hielpen?

- A. Ze vonden dat je de Nazi's moest gehoorzamen.
- B. Ze hadden zelf ook vooroordelen over zigeuners en waren blij dat ze er van af waren.
- C. Antwoord A. en B. zouden allebei kunnen.

11. Eén van de getuigen zegt: "Bij aankomst in Kamp Westerbork deed de aanblik van wachtposten en machinegeweren vermoeden dat ons iets heel ergs te wachten stond".

Wat zou dat vermoeden kunnen zijn, denk je?

- A. Dat Sinti en Roma rechteloos waren: geen vrijheid en geen veiligheid.
- B. Dat ze hard zouden moeten werken, maar dat het wel zou meevallen.

12. Wat betekent het monument met de gebogen treinrails?

- A. Dat de Sinti en Roma en Joden hun laatste reis maakten naar de vernietigingskampen.
- B. Dat de rails vernield zijn.

Het vuur op de steentjes is een symbool voor de Sinti en Roma die in Westerbork worden herdacht.

Voor Sinti en Roma staat het vuur voor het koken, de warmte en gezelligheid in de kring, maar ook voor het vuur in de vernietigingskampen.

Voor hoeveel Sinti en Roma is er een steentje?

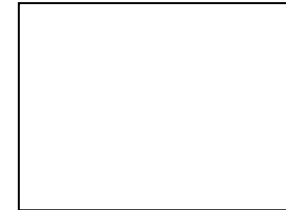
- A. 200
- B. 300
- C. 213

Teken het symbool na.

Zoek op paneel 13 en 14 een ander symbool

dat de Nazi's aan Sinti en Roma gaven. Teken het na.

13. "Arbeit macht frei" staat er boven de poort van vernietigingskamp Auschwitz. Het betekent "Arbeit maakt vrij". Wat denk jij van deze zin?

- A. Aan al het prikkeldraad kun je zien dat het hier helemaal niet gaat om vrijheid.
- B. De Nazi's wilden de gevangenen van uitputting laten sterven.
- C. Antwoord A. en B. zijn allebei goed.

16. Wat denk je dat wordt bedoeld met de tekst op het monument 'Nooit meer Auschwitz'?
(foto linksonder)

20. In de Tweede Wereldoorlog werden 200 Nederlandse Sinti en Roma vermoord. Ongeveer 30 keerden terug naar Nederland. Ze waren alles kwijt en wilden rechtsherstel.

Wat bedoelen we met 'rechtsherstel'.

- A. Ze wilden dat de Nederlandse regering hen recht zou doen en de schade zou vergoeden.
- B. Dat de wagens die ze kwijt waren terug gevonden moeten worden.

21. Wat betekent de zin: Familie zoekt gerechtigheid?

- A. De mensen zijn iets kwijt en weten niet waar ze moeten zoeken.
- B. De familie die de Tweede Wereldoorlog heeft overleefd, wil erkenning van de regering en een vergoeding voor het leed dat hen is aangedaan.
- C. De familie wil dat ze gelijk krijgen.

22. De regering verplichtte Sinti en Roma om op woonwagenkamp te blijven staan.

Het gevolg was:

- A. Sinti en Roma konden niet meer handelen en zelf de kost verdienen.
- B. Sinti en Roma konden niet meer op vakantie.

23. Sinti en Roma waren vooral in het zomerseizoen maandenlang op reis.

Ze hadden deze beroepen:

- A. Handelaar, muzikant, artiest, danseres, instrumentenmaker, klusjesman voor kleine reparaties.
- B. Kantoormedewerker, leraar, winkelier, bakker, caissière.

24. De regering wilde dat Sinti en Roma in gewone huizen gingen wonen en niet meer in de woonwagens.

- A. Sinti en Roma waren blij dat ze in gewone huizen konden wonen.
- B. Sinti en Roma wilden dat niet want ze wilden bij hun familie wonen en voor elkaar zorgen.

25. Een journalist schrijft in de krant: "Alle kinderen zijn brutaal".

Wat zou jouw reactie kunnen zijn?

- A. Het is een vooroordeel. Niet alle kinderen zijn brutaal.
- B. Het is een voordeel voor brutale kinderen.
- C. "Sommige kinderen zijn brutaal", is geen vooroordeel.

Iemand zegt: "Alle zigeuners zijn rovers". Wat zou je tegen die persoon zeggen?

- A. Je hebt gelijk, het is een feit.
- B. Het klopt niet. Het is een vooroordeel. Het geldt niet voor alle zigeuners.
- C. Ik zou me beledigd voelen als ik Sinti of Roma was.

26. Bekijk en lees het stripverhalen. Welke uitspraak is een vooroordeel?

- A. Waar de weg ons brengt.
- B. Dat heb ik in de sterren gelezen.
- C. Hahaha!! Muziek verbroedert hè?
- D. Kom wij moeten onze opstandige zus bewaken.
- E. Al die lui zijn dieven.
- F. Maar alleen omdat het zigeuners zijn mag je hen niet bij voorbaat de schuld geven.
- G. Bij het kasteel aan de oever van een riviertje ligt een mooie wei.
- H. Wat is die muziek toch weemoedig.

Welke vooroordelen over zigeuners kom je tegen in deze kinderboeken? Noteer er 2.

1. _____ 2. _____

27. In Duitsland zijn Sinti en Roma helemaal klaar met Zigeunersaus. Ze vinden het discriminerend.

- A. Mee eens. Het is discriminerend, net als Negerzoenen en Jodenkoeken.
- B. Niet mee eens. Als mensen de saus lekker vinden, gaan ze positiever over zigeuners denken.

28. Waarom heeft Tata Mirando jr. zulke mooie medailles gekregen?

- A. Hij heeft vaak meegedaan met de avondvierdaagse.
- B. Hij is een Olympisch kampioen.
- C. Hij heeft de wereld prachtige muziek gegeven.

29. Er zijn heel veel sterren die zigeunermuziek maken, zoals de Gipsy Kings en vele anderen.

Wat is jouw mening? Vind je het mooi, bijzonder, droevig, vrolijk of is het niet je smaak?

Sommige Sinti en Roma die muziek maken, zijn beroemd en reizen de hele wereld over om op te treden. Sinto Django Wagner werd in 2015 nummer 1 in de Album Top 100. Wat vind je van zijn muziek?

30. Heel veel kinderen van Sinti en Roma doen het goed op school en halen een diploma (foto rechts).

Dat is goed nieuws. Wat willen de Sinti en Roma en Nederland nog meer?

- A. Afschaffen van de discriminerende regels.
- B. Grotere woonwagens.
- C. Langere vakantie.

31. Wat wordt bedoeld met 'zelforganisaties'?

- A. Organisaties die je zelf kunt oprichten.
- B. Organisaties van Sinti en Roma om hun belangen te laten horen en zien in de maatschappij.

Je ziet het meisje met een hoofddoek op dit paneel.

Zoek haar foto op paneel _____

Weet je hoe zij heet?

Het meisje met de hoofddoek lijkt als symbool voor de vervolging

tijdens de Tweede Wereldoorlog wel wat op Anne Frank. Weet je 3 verschillen?

1. _____ 2. _____ 3. _____

32. Herdenkingsmonumenten overal in het land herinneringen aan wat er in de Tweede Wereldoorlog met de Sinti en Roma is gebeurd.

Wat wordt bedoeld met de tekst "Wij lieten hen gaan" op het monument in Beek.

- A. De mensen hebben geholpen om aan de Nazi's te ontsnappen.
- B. De mensen in Beek hebben de zigeuners niet beschermd tegen de Nazi's.

34. Roma en Sinti hebben het recht om zelf te bepalen of ze in een woonwagen willen wonen.

- A. De regering wil dat Sinti en Roma tussen andere Nederlanders gaan wonen en dat vind ik ook.
- B. Ik vind dat de Sinti en Roma zelf moeten bepalen of ze in een woonwagen willen wonen.
- C. Ik houd van variatie. Niet iedereen past in hetzelfde hokje.
- D. Ik weet het niet.

Colofon

De tentoonstelling 'Sinti en Roma door de eeuwen heen in Nederland' is een project van stichting O Lungo Drom, uitgevoerd door Beike Steinbach (voorzitster), Peter Jorna (adviseur) en Ben Fama (†). Het tentoonstellingsproject is financieel mogelijk gemaakt door het Ministerie van VWS in het kader van het Naoorlogs rechtsherstel (subsidieregeling Emancipatie en Participatie Sinti en Roma).

Productie en grafische vormgeving

ABC Display en Freni Design

Docentenhandleiding en Kijkwijzer

Jan Durk Tuinier, Stichting Vredeseducatie, met dank aan Geu Visser en Maartje Langeslag.

Comité van aanbeveling

Dhr. Jozias van Aar tsen, burgemeester gemeente Den Haag
Mw. Sabiene Achterbergh, voorzitter Vereniging Sinti Roma Woonwagenbewoners Nederland
Dhr. Frank Goossens, contactambtenaar gemeente Rijswijk
Mw. Carry van Lakerveld, auteur, Amsterdam
Dhr. Dr. Raimundt Schütz, Nederlands Rode Kruis Den Haag/VU Amsterdam
Dhr. Dick Tesselaar, voorzitter Vereniging Lau Mazirel
Dhr. Zoni Weisz, Auschwitz Comité, 'Zoni. De vergeten Holocaust', een autobiografie (2016)
Mw. Ineke van der Wel, voormalig burgemeester gemeente Rijswijk
Dhr. Drs. Didier Winterstein, docent klassieke talen CG Utrecht
Dhr. Drs. Dirk Wepster, psycholoog Centrum '45, Oegstgeest

Voor informatie over de tentoonstelling en een Sinti gastspreker in de klas:

Stichting O Lungo Drom, voorzitster mw. Beike Steinbach
info@olungodrom.nl
www.olungodrom.nl
Mobiel: 06 – 1854 85 90

